

KISÉRŐSZÖVEG

IV

**a világnézeti
és etikai
kérdések**

**DIAKÉP-
SOROZATHOZ**

KISÉRŐSZÖVEG

**a világnézeti
és etikai
kérdések**

**DIAKÉP-
SOROZATHOZ**

2. javított kiadás

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ / 1979

A diaképsorozatot összeállította
és a kísérszöveget írta
Dr. Földi Pál

A grafikai munkákat készítette
Daróczy Péter és Kudász Ferenc

Szerkesztette
Bonta Miklós

A borítót tervezte
Sebestyén Gyula

Készült a Magyar Diafilmgyártó Vállalatnál 1979-ben

MÓDSZERTANI TANÁCSOK

A hatékony pártoktatás fontos feltétele az alkalmazott oktatási módszerek tökéletesítése, amely megköveteli a korszerű audiovizuális technika alkalmazását a propagandamunkában. Kutatási adatok bizonyítják, hogy információink 75–80 százalékát vizuális úton szerezzük be. A képekhez kötött ismeretek rendszerint tartósabbak és könnyebben idézhetők fel ismét. Az emberek jelentős része ún. vizuális típusú — az ismereteket jobban tudják rögzíteni, ha az oktatás során képi hatások érik őket.

A jó szemléltetés biztosítja az ismereti anyagok rendezését, a tudás elmélyítését, elősegíti az elmélet és a gyakorlat dialektikus egységének erősítését. Az audiovizuális technika alkalmazása, az ábrák sokoldalú megvilágítása fejleszti a hallgatók elemzőkészségét, hatékonyabbá teszi a bizonyítást. Mindez arra is készíti az oktatót, a propagandistát, hogy a foglalkozásra, az előadásra, a vitára jobban felkészüljön, hiszen a felkészülés során meg kell vizsgálnia, hogy az adott téma tárgyalásának milyen legyen a logikai felépítése, az egyes részek közül melyik igényli leginkább a szemléltetést, és milyen audiovizuális eszközök állnak rendelkezésre.

A diákérsorozat „A világnézeti és etikai kérdések” című tanfolyam tananyagának szemléltetését szolgálja. A tankönyv nem fogja át ideológiai életünk minden területét, csak azokat az elméleti-ideológiai kérdéseket tárgyalja, amelyek közvetlenül összefüggenek pártunk politikai gyakorlatával. A XI. pártkongresszus dokumentumai alapján a párt politikájával, ideológiai munkájával összhangban elemzi a szocialista építés mai világnézeti és etikai kérdéseit. A tanfolyam továbbképző jellegű, tehát feltételezi pártunk politikájának ismeretét.

A szemléltető oktatás előnye csak akkor használható ki, ha betartjuk a főbb módszertani követelményeket.

A propagandista az első foglalkozás előtt ismerkedjen meg az egész sorozat anyagával, tanulmányozza a képeket, az egyes képekhez közölt

rövid ismertetést, és a tankönyvet felhasználva készüljön fel a diaképek részletesebb ismertetésére, magyarázatára. Vegye figyelembe, hogy a lényeges összefüggések feltárására irányuló magyarázó szöveg nélkül fennáll a leegyszerűsítés veszélye.

A hallgatónak adjon megfelelő időt arra, hogy a vetített képet tanulmányozzák. Egy-egy képet mindig az oktatási folyamat adott mozzanataihoz igazodva mutasson be, és amikor már nincs rá szükség, kapcsolja ki a vetítőt, nehogy zavarja a munkát.

Egy-egy foglalkozás alatt ne mutasson be sok képet, mert így a vetítés mechanikussá és fárasztóvá válik. A képeket úgy állítottuk össze, hogy egy-egy témához foglalkozásonként legfeljebb 4–5 kép kapcsolódik; ezek időben is jól beépíthetők. A képek magyarázata során célszerű mutatópálcát használni.

A vetítés zavartalan technikai lebonyolításához a propagandista sajátítsa el a vetítógép kezelését, és előzőleg gyakorolja be a vetítést, mert különben kárbe vehet minden igyekezete. Természetesen szükség van jó diavetítőre is. A diasorozat nagy fényerejű vetítógépekkel (pl. J–24/B Aspectomat) nappali világítás mellett a tanterem világos színű falán is jól élvezhető képet ad. A vetített kép minősége azonban gyöngyvászon vagy DIAFLEX-vetítőbox felhasználásával jelentősen javítható.

KISÉRŐSZÖVEG

1. A tankönyv logikai felépítése

Rendszerező táblázat

A bevezető előadás szemléltetését segíti elő.

A tankönyv kilenc témát dolgoz fel. A témakörök három részre csoportosíthatók.

a) Alapozó jellegűek:

- a párt politikájának elméleti, világnézeti alapjai;
- a tudományos-technikai forradalom ideológiai hatásai;
- érdekviszonyok és érdekeltségi rendszer a szocializmusban.

b) Az ideológiai, világnézeti nevelés kérdései:

- szocialista hazafiság és nemzetköziség;
- munkaerkölcs a szocializmusban;
- embereszmény és életmód a szocializmusban;
- család a szocializmusban.

c) Az ideológiai harc kérdései:

- egyházpolitika és világnézeti harc;
- nemzetközi ideológiai harc.

2. A marxizmus–leninizmus alkotóelemei

Fogalomrendező táblázat

A marxizmus–leninizmus három alkotórésze:

- a) a marxizmus filozófiája, a dialektikus és történelmi materializmus;
- b) a politikai gazdaságtan;
- c) a tudományos szocializmus.

3.—4.—5. A szocialista forradalom általános feladatai a politikai, a gazdasági és a kulturális-ideológiai élet területén

Rendszerező és összefoglaló táblázatok

Három képben összefoglalja a szocialista forradalom általános, közös törvényeit.

- a)* A 3. számú kép felvázolja a szocialista forradalom politikai folyamatait, amelyekben a legdöntőbb a proletárdiktatúra megteremtése, a munkásosztály és a kommunista párt vezető szerepének érvényesítése.
- b)* A 4. számú kép szemlélteti a szocialista átalakulás gazdasági viszonyait, rámutat a szocialista termelési viszonyok, a tervgazdálkodás stb. szükségszerűségére.
- c)* Az 5. számú kép bemutatja a szocialista kulturális forradalom szükségszerűségét, felvázolja a társadalom ideológiai átalakítását.

6. A tudományos-technikai forradalom (TTF) tartalma

Összefoglaló táblázat

Ismerteti a tudományos-technikai forradalom főbb területeit;

- a technika gyors ütemű fejlődése, minőségi átalakulása;
- a tudomány közvetlen termelőerővé válása;
- az ember személyiségének sokoldalú kibontakozása.

7.–8. A TTF és az ipari forradalom különbsége (I., II.)

Rendszerező táblázatok

Két képben összefoglalja az ipari forradalom és a tudományos-technikai forradalom legjellemzőbb különbségeit.

a) A 7. számú képen látható, mi a különbség a főbb munkaeszközök és a legfontosabb munkatárgyak között.

b) A 8. számú kép azt szemlélteti, mi az ember feladata a tudomány szerepének fejlesztésében.

9. A feltalálás és a gyakorlati alkalmazás időkülönbsége

Összefoglaló táblázatok

Azt szemlélteti, hogy részben a TTF hatására hogyan csökken a feltalálás és a gyakorlati alkalmazás közti időkülönbség, amely korunkban 100-ról 5 évre csökkent.

10. Érdekvizonyok a társadalomban

Összefoglaló táblázat

Bemutatja az érdekvizonyok struktúráját a társadalomban, amely három fő csoportra osztható:

- gazdasági,
- politikai,
- ideológiai jellegű érdekvizonyok.

11. Az érdekek osztályozása a szocializmusban

Összefoglaló táblázat

Tartalmazza az érdekdifferenciáló tényezők vázlatát, bemutatja az osztály- és társadalmi érdekek, a csoportérdekek és az egyéni érdekek viszonyát a szocializmusban.

12. Az ösztönzési rendszer és formái a szocializmusban

Rendszerező táblázat

A szocializmus érdekeltségi rendszerét ábrázolja, rámutat az anyagi és az erkölcsi ösztönzés egységére.

A legfőbb anyagi ösztönzés a munka szerinti díjazás. Az erkölcsi elismerés főbb formái: a kitüntetés, a szocialista brigád cím stb.

13. A szocialista hazafiság tartalma

Rendszerező és összefoglaló táblázat

Bemutatja a szocialista hazafiság főbb jellemzőit, amelyek: hűség a szocialista hazához, a proletár internacionalizmus erősítése, cselekvő hazafiság, a szocialista hazáé védelme.

14. A proletár internacionalizmus tartalma

Rendszerező és összefoglaló táblázat

Ismerteti a proletár internacionalizmus legjellemzőbb vonásait, ezek közé tartozik: a nemzeti és a nemzetközi érdekek egyeztetése, egymás kölcsönös támogatása, a tapasztalatok átadása, elvtársi együttműködés.

15. **A szocialista országokkal folytatott külkereskedelmi forgalom áruszerkezete (%-ban)**

Oszlopdigramok

Bemutatja a hazánk fejlődése szempontjából döntő jelentőségű magyar–szovjet árukapcsolatok alakulását.

16. **Az ember lényege: társadalmi viszonyainak összessége (Marx)**

Rendszerező táblázat

Marx írja: „Az ember lényege társadalmi viszonyainak összessége. Az ember tehát meghatározott társadalmi viszonyok hordozója.”

17. **A szocialista demokrácia főbb területei**

Rendszerező és összefoglaló táblázat

Az ábra szemlélteti, milyen főbb területeken érvényesül a szocialista demokrácia. Ezek:

- az állami élet,
- a társadalmi élet és
- a munkahely.

18. **Szocialista munkaverseny, a munkaversenyben résztvevők száma**

Összefoglaló táblázat

A munkaerkölcs kérdéseit elemezve felhasználható a szocialista munkaverseny szemléltetéséhez. Bemutatja a szocialista brigádmozgalom fejlődését.

19. Az életmód meghatározói

Összefoglaló táblázat

Az életmódot befolyásoló főbb tényezőket foglalja össze, amelyek fő meghatározója a társadalom termelésének módja, s ezen belül főleg az ember munkatevékenysége.

20. Az életmód főbb összetevői

Rendszerező táblázat

Az életmód lényegét, főbb összetevőit foglalja rendszerbe. Az életmód csoportosítható:

a) az ember alapvető élettevékenysége (munka, politikai magatartás stb.), illetve

b) az ember egyéb tevékenysége (személyes életvitel, családi élet stb.) szerint.

21. Az életmódot befolyásoló tényezők

Összefoglaló táblázat

Az életmódot meghatározó társadalmi-gazdasági alakulat fogalmát ábrázolja.

22. A lakosság jövedelmének megoszlása

Táblázat

A szocialista életmód és a növekvő életszínvonal összefüggését szemlélteti. Bemutatja a reáljövedelem összetevőit; a munkabér, a társadalmi juttatás és egyéb forrás.

23.–24.–25. Kulturális fejlődésünk adatai (könyvkiadás, rádió- és televízió-előfizetők)

Összefoglaló táblázatok

A három kép kulturális fejlődésünk tényeivel bizonyítja, hogy a szocialista életmód fejlett kultúrát is jelent.

a) A 23. számú kép könyvkiadásunk fejlődését mutatja be 1960-tól 1976-ig.

b) A 24. számú kép a rádió és a televízió előfizetőinek számát közli 1960 és 1976 között.

c) A 25. számú kép a közoktatás fejlődését ábrázolja 1960-tól 1976-ig.

26. Hazánk népessége

Oszlopdiagram és grafikon

Hazánk népességének jellemzőbb adatait tartalmazza, ezekkel szemlélteti a népesség alakulásának főbb összefüggéseit.

27. A társadalmi juttatások alakulása (családi pótlék, gyermekgondozási segély)

Oszlopdiagram

A családról való társadalmi gondoskodást mutatja be. Adatokat közöl arról, hogy a gyermeknevelés költségeinek milyen részét vállalja magára a társadalom.

28. **Családi események, társadalmi rendezvények aránya**

Oszlopdiaagram

A családi élet ünnepeit foglalja össze. Összehasonlító adatokkal ismerteti, hogy a névadó ünnepek és a társadalmi esküvők aránya fokozatosan növekszik.

29. **A hazánkban működő hitfelekezetek osztályozása eredetük szerint**

A hazánkban működő hitfelekezeteket csoportosítja eredetük szerint. Meg kell különböztetni keresztény és nem keresztény eredetű vallásfelekezeteket. A hazánkban működő egyházak között a keresztények vannak túlsúlyban. Jelentősebb egyházak: a római katolikus, a református és az evangélikus.

30. **Az iskolai hitoktatásban résztvevők aránya**

Összefoglaló táblázat

Segít szemléltetni, hogyan alakult a fakultatív iskolai hitoktatás aránya az utóbbi években.

Az általános iskolákban a tanulók 6 százalékát íratják be hittanra.

A gimnáziumokban jelentkezés hiánya miatt megszűnt a hitoktatás.

A tíz egyházi gimnáziumban természetesen kötelező tantárgyként tanulják a hittant.

31. **A politikai oktatásban résztvevők száma (1976–1977)**

Összefoglaló táblázat

Azt mutatja be, hogy hazánkban a vallás tanításaival szemben mind többen tanulmányozzák a marxizmust–leninizmust.

Jellemző adat, hogy jelenleg 2 200 000 fő vesz részt szervezett politikai oktatásban. A pártoktatás különböző tanfolyamain a párttag-ság több mint 75 százaléka tanul.

32. A párt programnyilatkozatának gazdasági célkitűzései

Oszlopdiaagram

Az ábra a szocializmus fölényét szemlélteti hazánk fejlődésének tükrében. Adatokat közöl a jövő gazdasági fejlődéséről.

33. A lakásépítés tervei

Fénykép

Felhasználható a lakásépítési program szemléltetéséhez. 15–20 év alatt 1,5–2 millió új lakás épül hazánkban. 1975–1990 között 1 200 000 lakás építését tervezzük.

34. A kommunista világmozgalom fejlődése

Oszlopdiaagram

A kommunista világmozgalom főbb adatait tartalmazza. Bemutatja hogy az imperializmus antikommunista politikája ellenére 1935 és 1975 között a kommunista világmozgalom igen jelentősen fejlődött.

35. A társadalmi forradalom

Összefoglaló

Átfogóan ábrázolja a társadalmi forradalom lényegét, felvázolja a szocialista forradalom és a polgári forradalom gyökeres különbségét.

36. Az imperialista fellazítási politika tartalma

Rendszerező táblázat

Az antikommunizmus főbb ismérveit, céljait mutatja be, elemzi a szocializmus ellen irányuló imperialista fellazítás politikai tartalmát.

790679—Kossuth Könyvkiadó Sokszorosító Üzeme

